

Årsmelding for 2023

1. Årsmøtet 2023 og heder til Ole P. Gamme

Årsmøtet ble avholdt på Granavolden Gjæstgiveri 5. mars 2023. Årsmøtet ble kombinert med et arrangement i Kontaktforum Hadeland-Amerika, som er et samarbeid mellom historielagene på Hadeland og Hadelandslaget i Amerika. På møtet tildelte Ass. Statsforvalter Sigurd Tremoen St. Olavsmedaljen til Ole P. Gamme. Møtet ble arrangert for å hedre Ole P. Gamme. Han har utarbeidet et stort arkiv over hadelendinger som har utvandret. Han har tatt imot svært mange amerikanere på besøk i Norge og hjulpet dem med slektsopplysninger og finne bosted for dere forfedre. Han har også samlet inn et stort arkivmateriale og bøker om hadelendinger i Amerika. I tillegg har han organisert besøk av Hadelandslaget hvert 5. år. Etter tildelingen orienterte han om det omfattende arbeidet i Kontaktforum Hadeland Amerika og viste eksempler på slektstrær. All ære til Ole for hans svært omfattende og verdifulle arbeid i Kontaktforum. Det ble et minnerikt møte på Granavolden Gjæstgiveri.

Tildeling av St. Olavsmedaljen til Ole P. Gamme på Granavolden Gjæstgiveri 5. mars 2023.

2. Hans M. Næss til minne

Vårt eneste æresmedlem, Hans M. Næss gikk bort 22. januar 2023. Hans hadde brede interesser av så vel sang og musikk som lokalhistorie, og har, som den ildsjelen han var, lagt

Gran Historielag

ned et svært omfattende og godt arbeid i Gran Historielag. Han var en av stifterne av laget. I hele 25 år satt han sammenhengende i styret i historielaget vårt, i 21 år som leder. Hans var i praksis Gran Historielag og gjorde alt mulig fra papirarbeid til å være bussjåfør på turene våre. Da vi utpå 2000-tallet var i beit for styremedlemmer, tro han til igjen og satt noen år som nestleder helt fram til han fylte 90 år. Vi minnes Hans for hans svært store innsats for lokalhistoria.

3. Medlemmer

Historielaget hadde 125 medlemmer ved utgangen av 2023 mot 98 medlemmer året før. Dette er en økning i antall medlemmer på ca. 25 % som vi er fornøyde med, men vi bør bli mange flere. Tre av våre medlemmer gikk bort i 2023, deriblant Hans M. Næss. Vi minnes disse.

4. Styret og andre viktige funksjoner:

Styret har bestått av følgende:

- Leder: Knut Sterud
- Nestleder: Harald Hvattum
- Sekretær: Magnus Enger
- Styremedlem: Even Haugseth
- Styremedlem: Kjell Lynne
- Vararepresentant: Lars Emil Hasle
- Vararepresentant: Kirsten Koller Hoff

Vararepresentantene er en del av styret. De får all informasjon og deltar på styremøter og andre aktiviteter. Eva Østen har vært engasjert som kasserer. Hun har i tillegg bistått med verdifull layout på plakater og med StyreWeb og våre hjemmesider. Vi takker Eva for meget god bistand.

Revisor har vært Marie Viken. Valgkomiteen har bestått av Gunvor M. Raastad (leder), Ole Edvard Backe og Olaug Wien.

5. Styret arbeid

Styret har hatt 8 styremøter og har behandlet 84 saker i 2023. Alle styremøtene har vært på Søndre Grinaker. Styret har bistått med stor aktivitet i 2023.

Hele styret i historielaget og kasserer Eva Østen samlet til styremøte

6. Åpen orientering og omvisning i Klokkerlåven i Tingelstad 23. april

Klokkerlåven, satt opp av materialer fra Grinaker stavkirke, har ikke vært åpen de siste åra. Det ønsket Historielaget å gjøre noe med, og fikk med Oddbjørn Myrdahl som en helt sentral kar. 23. april var det orientering og omvisning med Oddbjørn i spissen. Mariann Johnsen deltok også med en orientering om Christopher Hammer. 47 deltok og det var «stinn brakke» i Klokkerlåven.

Oddbjørn informerer om materialer fra Grinaker stavkirke og gjenreising og sikring av klokkerlåven.

7. Markering av 8. mai

Markeringen er fulgt opp i tråd med tradisjonen. Styret besørget bekransing ved minnestedene på følgende kirkesteder: Ål, Granavollen, Grymyr, Tingelstad og Nes. Vi hadde et utmerket samarbeid med Veteranforeningen for internasjonale operasjoner, som bisto med æresvakt og paradeflagg. På Nes kirkegård var det et utvidet opplegg i regi av Nes Kirkering med tale og kaffeservering etterpå.

Minnemarkering og æresvakt på Granavollen.

Veteraner med Leif Hagen (99) ved Nes kirke.

8. Busstur og kulturhistorisk vandring på Vålerenga i Oslo 3. juni

Lørdag 3. juni hadde vi busstur til Vålerenga med lokalkjent bussjåfør Roger Jensrud i strålende sommervær. Harald Hvattum orienterte om Hadeland og Viggadalen på tur innover. På Vålerenga hadde vi byvandring med lokalkjent hadelending, Even Haugseth som er leder i Vålerenga historielag. Vålerenga er en av Oslos mest spesielle bydeler, og

har mye å by på av historie, verneverdig bygg og rik historie. Dette ble en svært minnerik tur.

Til venstre: Even Haugseth orienterer ved skulpturene av «Gutta på hjørnet» på Vålerenga.

9. Kulturhistorisk vandring på Granavollen 19. juni

Mandag 19. juni var det historisk vandring på Granavollen med Anne Marie Hvattum som kunnskapsrik og engasjert guide. Etterpå inviterte Johan Stensrud på kaffe i stabburet på Gran gård. 30 personer deltok. Mange takk til Anne Marie og Johan.

Anne Marie Hvattum orienterer ved Telthuset.

Johan Stensrud forteller om Gran gård.

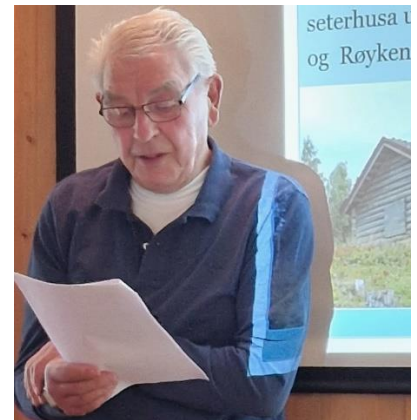
10. Historisk ettermiddag på Hennung 20. august

20. august var det historisk samling i Grendehuset på Hennung (tidligere Hennung skole). Ola Åstein Sønsteby hadde en fengende orientering fra historia til Hennung og meg glimt fram til vår tid. Thor Ola Skarpen viste egne digitaliserte småfilmer fra bygda i 1960-åra. Det ble en

meget vellykket ettermiddag med 75 deltakere. Hjertelig takk til Ola Åstein og Thor Ola.

Grendehuset på Hennung var fylt opp.

Ola Åstein Sønsteby.

11. Planlagt dagstur til Lillehammer Museum søndag 27. august

Vi hadde planlagt en innholdsrik og spennende dagstur til Lillehammer Museum med besøk i friluftsmuseet på Maihaugen og Sigrid Undsets hjem 27. august. Dette hadde vi mye arbeid med, men på grunn av manglende påmelding måtte vi avlyse denne turen.

12. Bygdedag på Granavollen 3. september

Den tradisjonelle bygdedagen forgikk på Granavollen 3. september. Vi har ikke vært med her de siste åra. Men i 2023 deltok Kirsten Koller Hoff på historielagets stand i Kommunehuset med informasjon, en liten utstilling av historiske foto, historisk quiz og utdeling av vervemateriell. I framtida vil vi trolig delta med fast stand på Gran gård, hvor det ferdes mest folk på Bygdedagen. Det er også aktuelt med årlig fotoutstilling.

13. Ny omvisning i Klokkerlåven og filmopptak 24. september

Oddbjørn Myrdahl (t.v) og Ragnar Knarud i Klokkerlåven. Th.: Kaffe på stabburet på Grinaker.

På grunn av stor respons på arrangementet 23. april, gjennomførte vi ny orientering og omvisning med Oddbjørn Myrdahl som formidler i Klokkerlåven 24. september. I samarbeid med Randsfjordmuseet bisto bygningsvernrådsgiver Lars Stålegård med filmopptak av

Gran Historielag

Oddbjørn. Tømmermester Espen Bonsak deltok også med informasjon om oppsetting av kirkestallene. Opplegget ble kombinert med vandring langs kulturstien med geolog Ragnar Knarud som guide. Etterpå var det mer informasjon og kaffe på stabburet på Søndre Grinaker.

14. Kulturhistorisk vandring i Lynnegrenda 5. oktober

Historisk vandring ble arrangert i Lynnegutua-Breigutua i Lynnegrenda. Lars Emil Hasle og Kjell Lynne hadde forberedt turen, var kjentmenn og formidlet historisk utvikling i området. Det ble også delt ut gamle kart og fotoserie av gardene i området. Etterpå var det samling på tunet hos Kjell Lynne med kaffe og kringle. 35 stk deltok.

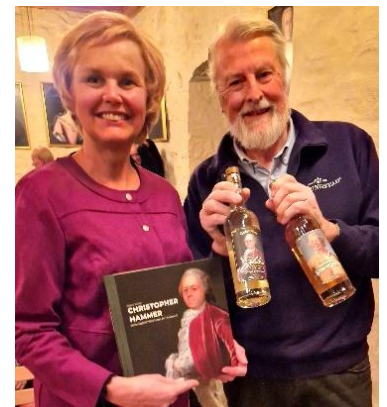
Lars Emil Hasle orienterer om gutua og historia i området.

Vandring langs Lynneguta

15. Hammer og akevittkveld i Steinhuset 28. november

I forbindelse med lansering av boka om Christopher Hammer, arrangerte vi «Hammer og akevittkveld» i Steinhuset i samarbeid med Steinhusets Venner tirsdag 28. november. Her orienterte Mariann Johnsen om arbeidet med boka. Vi hadde vært så heldig å få med Halvor Heuch som «sjefsdestillatør» og «den moderne akevittens far». Han hadde et fengende kåseri om Hammers virke rundt akevitt og litt om historisk utvikling av akevitt i Norge. Dette ble et meget vellykket arrangement, og de 60 plassene ble reservert i løpet av få dager.

Det var fullt hus under «Hammer og akevittkveld» i Steinhuset. Midten: Halvor Heuch kåserer. Til høyre: Mariann Johnsen med Hammerboka og Halvor Heuch med Hammer akevitt og likør.

16. Heder til Oddbjørn Myrdahl

Oddbjørn har mottatt æresdiplomet.

Oddbjørn Myrdahl har tidligere nedlagt et svært viktig arbeid som tradisjonshåndverker og formidler av kulturarv på Hadeland ved Hadeland Folkemuseum/Randsfjordmuseet. Han var en av ildsjelene som deltok med sikring og restaurering av Klokkerlåven i Tingelstad (materialer fra Grinaker stavkirke). Historielaget tok derfor initiativ til å hedre Oddbjørn.

Han har også deltatt på en rekke samlinger i Klokkerlåven som pensjonist og ikke minst som rådgiver overfor folk med verneverdige bygg og overfor tømmermestere som arbeider med dette. Han har velvillig formidlet fra sin livslange erfaring og store kunnskaper om bygningsvern og kulturarv.

Sammen med ledelsen i Randsfjordmuseet tildelte vi Oddbjørn en æresdiplom for hans livslange virke for bygningsvern på vårt julemøte på Søndre Grinaker 9. desember.

16. Spennende bok om Christopher Hammer

Gran Historielag STEINHUSET
Hammer- og akevittkveld i Steinhuset på Granavollen
 Lansering av spennende bok om Christopher Hammer
 Tirsdag 28. november kl. 18.00

Gran Historielag lanserer en spennende bok om «Christopher Hammer – opplysningskædesmann på Hadeland» med Mariann Johnsen som forfatter.

PROGRAM:

- Velkommen ved Gran Historielag og Steinhusets Venner
- Forfatter Mariann Johnsen presenterer boka og sier litt om hvorfor hun valgte Christopher Hammer, og om innhenting av stoff og utforming av boka
- Fagdirektor i Arcus, «sjeftsdestillatør» og «den moderne akevittens tar», Halvor Heuch forteller om Christopher Hammers virke rundt akevitt, hans oppskrifter og litt om historisk utvikling av akevitt i Norge
- Akevittmaking - Servering av kaffe/te og kaker

Salg av boka for kr 250 og mulighet for å få denne signert under kaffen. Alle er velkomne, men medlemmer i Steinhusets Venner og Gran Historielag har fortrinnsrett. Et medlemskap gir mulighet for 2 plasser.

Påmelding: Amund Bo – helst på e-post: amundbo@online.no eller på sms til: 928 58 560

Inngang: Kr 100 som betales kontant i dora eller med Vipps: 26999

Hjertelig velkommen!

Forfatter Mariann Johnsen orienterer om bokprosjektet på styremøtet 6. august

Gran Historielag

Mariann Johnsen tok initiativ til en spennende historisk bok om Christopher Hammer. Det var enkelt for å oss å kunne gi ut boka, forutsatt eksternt bidrag til bokprosjektet. Vi mottok kr. 125 000 fra Sparebankstiftelsen1 Gran, noe som gjorde dette mulig.

Mariann har nedlagt et svært omfattende arbeid på frivillig basis, og det har blitt en praktbok. Boka ble trykket i 800 eks, hvorav 100 bøker skal deles ut til skolene i Gran. Boka ble lansert i Steinhuset 28. november, og har blitt svært godt mottatt. Pr. 31.12.2023 er det solgt ca. 300 bøker. Boksalget vil gi historielaget et verdifullt overskudd. Vi vil rette en hjertelig takk til Mariann for hennes store arbeid med boka og Sparebankstiftelsen 1 Gran for stor gave.

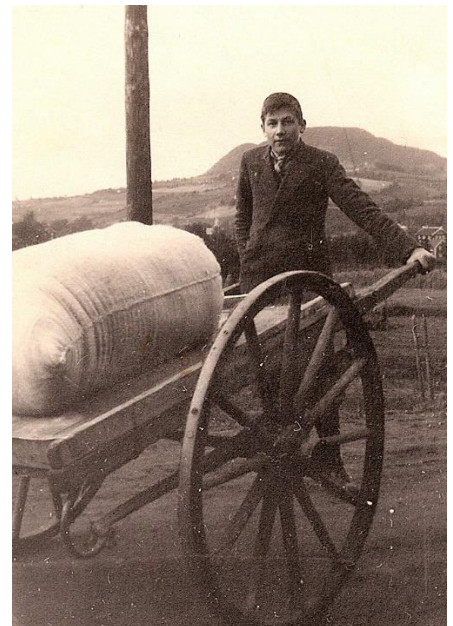
17. Deltakelse i Hadeland Litteraturforum

Gran Historielag gikk inn som medlem i Hadeland Litteraturforum i 2023, og har samarbeidet om foredrag med de øvrige medlemmene; Biblioteket i Gran, Foreningen Norden, Kirkeakademiet og Hadeland Dialekt- og mållag. Knut Sterud har representert historielaget i styret i Litteraturforum. Dette er et meget nyttig samarbeid, ikke minst mht. felles markedsføring av foredrag. Historielaget kan også velge ut minst et foredrag/kåseri om et historisk tema i året som dekkes økonomisk av forumet gjennom finansiering fra «Fritt Ord».

17. Fotoprojekt – Innsamling av utvalg av historiske foto fra private arkiv/album

*Høyonn og raksejenter på Nedre Næs i 1890. Foto: Peder I. Hvinden
Brandbu stasjon 1930. Fotograf: Martin J. Frogner.*

Odd Frogner triller gods fra

Styret har besluttet å starte med et fotoprojekt som vil gå over flere år, der vi kan bistå med innsamling av historiske foto mht. sikring for digitalt bildearkiv. Det finnes svært mange verdifulle foto i private album og arkiv som vil være av allmenn interesse.

Det er avholdt møter med Randsfjordmuseet om mulig samarbeid, og vi håper på innkjøp av en skanner som frivillige kan benytte. Vi er opptatt av å sikre utvalgte foto, avklare rettighetsforhold og kanskje bidra med årlig utstilling av et utvalg av foto eller et tema.

Vi deltar også på administrasjon av Facebook-sida «Gamle historier og bilder fra

Gran Historielag

Brandbu», hvor det blir samlet inn mange gamle og verdifulle bilder. Vi håper også å etablere en egen fotogruppe. Prosjektet vil bli fulgt opp i 2024, men omfanget er avhengig av frivillige.

19. Større natur- og kultursti langs Vigga

Vi har tidligere deltatt i et større prosjekt med natur- og kultursti langs Vigga, som Hadeland Museums lag tok initiativ til i 2016. En rekke lag og foreninger deltok her. Det ble utarbeidet en rekke plakater om natur og historie. Flere store og små info-tavler er satt opp, men mange flere var planlagt. Prosjektet ble stanset før flomsikringsarbeidet i Brua (Brandbu sentrum) startet, da den sentrale delen av turstiprosjektet var tiltenkt der. Gran Historielag var villig til å overta prosjektlederansvaret for å slutføre dette prosjektet, men dette har ikke Sparebankstiftelsen DNB gått med på. Det må derfor avklares hvordan dette prosjektet kan slutføres og hvilken rolle historielaget kan ha.

Tidligere dugnad med å sette opp info-tavler.

Større info-tavle i Røykenvik.

20. Kontaktforum Hadeland – Amerika

Kontaktforum ble stiftet i 2002. Det er et samarbeidsprosjekt mellom Gran Historielag, Lunner Historielag, Jevnaker Historielag og Hadeland Lag of America. Ole P. Gamme og Harald Hvattum er henholdsvis leder og sekretær/kasserer i styringsgruppa. Lars Peder Skute er vår repr. I styringsgruppa.

Vi mottok gave på 100 US dollar fra Hadelandslaget i USA i 2023. Vi takker for gaven.

21. Registering av husmannsplasser i Gran

Vi vil starte registrering av husmannsplasser i Gran over flere år. I første omgang må vi få oversikt over hva som er gjort fra før. Lunner Historielag og Jevnaker Historielag har hatt prosjekter om dette. Vi hadde besøk av Øyvind Sogn og Helen M. Myrvold fra henholdsvis Jevnaker og Lunner som ga oss verdifull informasjon om deres erfaringer med sine prosjekter.

Vi håper å få kartfestet og fotografert husmannsplasser og en del andre husvære, og kanskje også merket en del plasser i samarbeid med grunneiere. Mange tidligere plasser

Gran Historielag

er knapt nok synlig, noen har kun en grunnmur og andre er endret til attraktive boplasser. Vi tror vi må starte med maks 2-3 skolekretser i starten, og vil være avhengig av lokalkjente folk til å påvise en rekke steder.

22. Turer i Gran og på Hadeland

Styret har drøftet en rekke historiske turmål i Gran, på Hadeland og utenfor regionen som kan være aktuelle i framtida. Styret ønsker å legge opp til flere turer med ulike historiske tema, og gjerne kortere turer rundt i kommunen som kan være tilgjengelig for alle interesserte. Vi vil nå planlegge turopplegg to år fram i tid, og samordne med andre lag og foreninger som har lignende tilbud. Vil gjerne ha forslag til turopplegg.

23. Informasjon til medlemmene – Info-brev 2-4 ganger i året

Vi sendte ut 3 info-brev om arrangementer og aktuelle saker i 2023. Styret legger opp til god informasjon til medlemmene om aktiviteter og arrangement i framtida. Vi vil følge opp med regelmessig info-brev.

24. Orientering om historie

Knut Sterud har bidratt med bildekåseri om Markas historie på dagsenteret ved Marka Omsorgssenter.

25. Verving

Det er behov for en offensiv med sikte å få med flere medlemmer i laget. Vi bør bli mange flere medlemmer, både yngre og eldre. Styret har drøftet vervetiltak og vil følge opp med aktivt vervearbeid i 2024.

25. 50 års jubileum for Gran Historielag i 2026

Laget fyller 50 år i 2026. Styret tar sikte på gi ut en bok med en historisk oversikt over det som har skjedd i laget m.m. Dette vil vi starte med i 2024. Harald Hvattum har påtatt seg å være redaktør for boka. Her vil ha behov for gode foto gjennom 50 år, og håper flere kan bistå.

For Styret

Knut Sterud

Harald Hvattum

Magnus Enger

Even Haugseth

Kjell Lynne

Kirsten Koller Hoff

Lars Emil Hasle